

Nobel dla HCV

Harvey J. Alter, Michael Houghton i Charles M. Rice zostali laureatami Nagrody Nobla za odkrycie wirusa zapalenia wątroby typu C (hepatitis C virus - HCV). Jednak tak naprawdę w ich osobach wyróżniono rewolucję jakiej medycyna nie doświadczyła nigdy przedtem. Gdy w roku 1989 odkryto strukturę genomu wirusa RNA, należącego do rodziny Flaviviridae nikt nie mógł się spodziewać jak szybko przełoży się to na praktykę kliniczną i jak wielu ludziom przywróci szansę na życie które mogliby stracić, bo HCV jest odpowiedzialny za większość marskości i raków wątroby diagnozowanych na świecie. Jednak do czasu odkrycia jego struktury nie było możliwe rozpoznawanie zakażeń HCV. Wykrywaliśmy zakażenia HAV i HBV, oraz dużo zachorowań na przewlekłe wirusowe zapalenia wątroby określane jako non-A, non-B, w których właśnie skrywał się HCV. Zidentyfikowanie sprawcy tej choroby otworzyło możliwość diagnostyki immunoserologicznej, a w kolejnych latach upowszechnienie badań genetycznych pozwalających na jakościowe i ilościowe ocenianie stężenia HCV RNA we krwi, a także różnicowanie genotypów wirusa warunkujących przebieg choroby i skuteczność jej leczenia. Możliwości diagnozowania bardzo szybko bo już w roku 1998 otworzyły drogę pierwszej terapii opartej na interferonie alfa. Jej skuteczność była śmiesznie niska, ale gdy wkrótce wprowadzono pegylowaną formę interferonu i skojarzono go z rybawiryną możliwe stało się wyleczenie połowy zakażonych. Niestety terapia ta była obarczona licznymi działaniami niepożądanymi i nie przynosiła zwykle efektu u chorych z zaawansowaną już chorobą wątroby. Jednak możliwość całkowitego wyleczenia z przewlekłego zakażenia HCV wyzwoliła gigantyczną falę badań klinicznych, która już w roku 2011 zaowocowała rejestracją pierwszych leków o bezpośrednim działaniu przeciwwirusowym. Były one początkowo kojarzone z interferonem i rybawiryną pozwalając na skrócenie czasu terapii, a od 2014 kojarzone ze sobą zapewniły całkowite wyeliminowanie interferonu. Najnowsza generacja tych leków, wprowadzona w roku 2018 i określana mianem pangenotypowych zapewnia skuteczność na poziomie 98% często zaledwie po 2 miesiącach leczenia pozbawionego działań niepożądanych. Ten ciąg zdarzeń został zainicjowany przez dzisiejszych laureatów nagrody Nobla, ale nie został jeszcze zakończony. Pamiętajmy, że na świecie nadal żyje około 70 milionów, a w Polsce 150 tysięcy ludzi nieświadomych zakażenia HCV. Odkrycie Altera, Houghtona i Rice'a daje im szansę na ratunek, ale muszą najpierw zostać zdiagnozowani, a do tego potrzebny jest narodowy program badań przesiewowych.

Prof. dr hab. Robert Flisiak

Kierownik Kliniki Chorób Zakaźnych i Hepatologii UM w Białymstoku

Prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych

Przewodniczący Central European Hepatologic Collaboration

Przewodniczący Sekcji Diagnostyki i Terapii Zakażeń, Komitetu Immunologii i Etiologii Zakażeń Człowieka, Wydziału Nauk Medycznych PAN